

עין משפט
גר מצוה

לו:

השולח פרק רביעי גיטין

מסורת הש"ס

א ומי מיט מהל שמיטת
היב הדין:
ב ב מיי פכדי מהל
סנהדרין גל ח סנה
לאין חז עוש"ע חית ס'
ג:
א ג מיי פכדי מהל
ב מתי"ס גל ח סנה
לאין חז עוש"ע חית ס'
ס ב מיי פכדי מהל
א שמיטת הל ח סנה
לאין חז עוש"ע חית ס'
ב ח מיי פכדי מהל
דעות גל יג ופכדי
סס הדין:

תורה אור השלם
1. וכל אשר לא יבוא
לשלישית הקמים כעצת
השרים והקמים יתירם
קל רבושו והוא יקבל
מקלה בעלגה.
2. אלה הנחלת אשר
נחלו אלעזר הבן
יהושע בן נון ואשר
האבות למנות בני
ישראל בגורל בשלה
לפני ה' פתח אהל מועד
ויכלו שחלק את הארץ.
3. עד שהמלך בנמסו
נרדו נתן רחמי:
4. כן יאבדו כל אויביך ה'
ואהבו כצאת השמש
בגברתו ותשקט הארץ
ארבעים שנה.
שופטים ה א

גליון הש"ס
גם הא אין ב"ד יבול. פי'
ימות יד פע ע"כ הדי'
במי רבי:

**הנהרות מהר"ב
רנשבורג**
א נמי ר"ח חמר מהל.
ניב עי' לנש פיר עוש"ע פי'
ס פ"א ופי' גרתי הפקר
כ"ד היה הפקר מן המורה
הוא קדמא דלמא מלמא
מורה כמי עיב' ופי'
לאין חז עוש"ע חית ס'
היבוע עי' פי' פסוק ניב':

דכוו יעו דמרוז ביתא דלאמרינן צמיר צ"ש (דף 73:) והא דנעי'
בשמונן לדריה מקין לאו לדריה ממש אלא לדור השמונן אחר מורכין אי
נמי יהיא צמיר אליבא דרנא דמשני הפקר כ"ד הפקר והא דלאמר
בסוף ערבינן (דף 73:) מנו יונלמו לקדש שמיטין דמשמע דיוכל לא
הגג היינו למאי דסי"ד התם מעיקרא
דלא חזרו עשרת השנטיס שגלו ולא
היו נגלות בכל אלא צ"י שנטיס
וכשעלו צבית שני לא היו כל יושביה
עליה אכל במסקנא דלאמרי' דירמיהו
החזירן ויחשיבו מלך עליהן נמלאו
דכיו שם מיי"צ שנטיס ווע"ג שלא
עלו כולם חשיב כל יושביה ומיחו
קשה דזיל קרי צ"י רב הוא דנעזרא
מנו לכל י"ב שנטיס:

ותקין רבנן דתשמיט ובר
לשביעית. והא דלא
תקון נמי יוכל וזכר ליוכל משום דלאין
רוז צבור יוכלין לעמוד כה ליאמר
בעצות קרקע שמי שניס לזפות:
אלא אם בן גרול היטנו בו.
וא"ת היכי דמי אי דפסט
ברוב ישראל אפי' גדול היינו אין
יכול לנטל דלאמרי' פדקא אין
מעמידין (פי' ג'.) גבי י"ח דבר שאפי'
יבא אליהו וצית דית אין שומעין לו
ואי דלא פסט ברוב ישראל אפי' קטן
יכול לנטל דלאמרינן נמי התם גבי
שמן דרבי יהודה הנשיא וצית דיתו
נמנו עליו והמירוהו משום דלא פסט
אסורו ברוב ישראל וי"ל דהא קאמר
התם וסמכו רובינן על דברי רבן
שמועין קן גמליאל ועל דברי רבי
אלעזר בר לזוק שהיו אומרים אין
גזרין גזירה על הצבור אלא אי"כ
משום דהוה רמתי היה להם כח
להמיר דלא פסט וגם לא היו יכולים
לעמוד על הצבור אלא פסט ולא
לעמוד ולא פסט ואין משמע כן
בירושלמי בפ"ק דשבת דאמר התם
ר"י צעי ולא קן תנינן שאין כ"ד
יכולין לנטל דברי כ"ד חזרו אלא
אם כן גדול היינו בחכמה ובמנין
ור' יהודה הנשיא וצית דיתו ממירין
יתן שאמר דמלא וסבורתו אלא רבי
יוחנן דעמיה דל"ר יוחנן צס רבי
אלעזר בר לזוק מקובלי שכל גזירה
כ"ד גזרין על הצבור ולא קיבלו
רוז צבור עליהן אינה גזירה ודקון
ומלאו גזירתו על שמו ולא קבלו
רוז צבור עליהן אלא משמע
דכהאי טעמא למודיה סגי ועוד
דכריש מגילה (דף 73.) פריך ואי ס"ד
אנשי כנסת הגדולה י"ד ועי' הוא
דמקון אהו רבנן ועקרו תקנתא
דמקו אנשי כנסת הגדולה והתנן אין
כ"ד כו' והתם מתקמח פסט ויכולין
דבר אפי' גדול אין יכול לנטל דלאשכחן
בנפשותיהם דלאמרי' התם דתלמידי צ"ש
היו הורגין בתלמידי צ"ש
ובכל דבר גדול יכול לנטל חוץ מיי"ח דבר
ויכא דלא פסט כגון שמו אפי"ג
דעמוד עליהן בנפשותיהן אפי' קטן
יכול להמיר והא דקאמר וסמכו
רובינן אהו דאין גזרין גזירה על הצבור
הוא אפי' גדול יכול לנטל דלאשכחן
בנפשותיהם דלאמרי' התם דתלמידי צ"ש
היו הורגין בתלמידי צ"ש
ובכל דבר גדול יכול לנטל חוץ מיי"ח דבר
ויכא דלא פסט כגון שמו אפי"ג
דעמוד עליהן בנפשותיהן אפי' קטן
יכול להמיר והא דקאמר וסמכו
רובינן אהו דאין גזרין גזירה על הצבור
הוא אפי' גדול יכול לנטל דלאשכחן
בנפשותיהם דלאמרי' התם דתלמידי צ"ש
היו הורגין בתלמידי צ"ש
ובכל דבר גדול יכול לנטל חוץ מיי"ח דבר
ויכא דלא פסט כגון שמו אפי"ג
דעמוד עליהן בנפשותיהם אפי' קטן
יכול להמיר והא דקאמר וסמכו

ואמור רבנן דתשמיט זכר לשביעית ראה הלל
שנמונעו העם מלהלוות זה את זה עמד והתקין
פרוסבול ומי איבא מידי דמדאורייתא לא
משמטא שביעית ותקינו רבנן דתשמיט אמר
אביי שב ואל תעשה הוא רבא אמר הפקר כ"ד
הפקר דאמר ר' יצחק זמנין שהפקר כ"ד
הפקר שנאמ' יוכל אשר לא יבוא לשלישית
הימים כעצת השרים והקמים יתירם כל
רכושו והוא יבדל מקהל הגולה א' רבי א' אלעזר
אמר מהבא יאלה הנחלות אשר נחלו אלעזר
הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות וגו' וכי
מה ענין ראשים אצל אבות לומר לך מה אבות
מנחילין את בניהם כל מה שירצו אף ראשים
מנחילין העם כל מה שירצו איבעיא להו כי
התקין הלל פרוסבול לדריה הוא דתקין או
דלמא לדרי עלמא נמי תקין למאי נפקא
מינה לבטוליה אי אמרת לדריה הוא דתקין
מבטלינן ליה אלא אי אמרת לדרי עלמא
נמי תקין * וי"א אין בית דין יכול לבטל דברי
בית דין חברו אלא א"כ גדול היינו בחכמה
ובמנין מאי ת"ש חברו אלא א"כ בחכמה
פרוסבול אלא אי בבי דינא דסורא אי בבי
דינא דנהרעדא ואי סלקא דעתך לדרי עלמא
נמי תקין בשאר כי דינא נמי לכתבו דלמא כי
תקין הלל לדרי עלמא יבגון כי דינא דיריה
וכרב אמי ורב אסי דאלימי לאפקועי ממונא
אבל לכו"י לעלמא לא ת"ש דאמר שמואל הא
פרוסבלא עולבנא דדיני הוא אי איישר חבל
אבטליניו אבטליניו והא אין כ"ד יוכל לבטל
דברי כ"ד חברו אלא א"כ גדול היינו
בחכמה ובמנין הכי קאמר אם איישר חיל
יותר מהלל אבטליניה ורב נחמן אמר אקיימנה
אקיימנה הא מיקיים וקאי הכי קאמר אימא
ביה מילתא דאע"ג דלא כתוב בכתוב דמי
איבעיא להו האי עולבנא אישנא דרוצפא הוא
או אישנא דניחותא הוא ת"ש דאמר עולא
עלוכה * כלה שזינתה בקרב חופתה אמר רב
מרי ברה דבי שמואל מאי קרא יעד שהמלך
במסבו ברה נתן ריחו אמר * ורבא עדיין
חביבותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתיב
הסריח תנו רבנן הנעלכין ואינן עולבים
שומעין חרפתן ואין משיבין עושין מאהבה
ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אמר
ואוהבו כצאת השמש בגבורתו מאי
פרוסבול אמר רב חסדא פרוס בולי ובוטי
בולי

זכר לשביעית. שלח תשמיט מרת
שביעית: ומי איבא מידי דמדאורייתא לא
משמטא שביעית. זמן הזה כרבי: ואמור רבנן דתשמיט. ומלא הלוה גזלן על פיה: שב
ואל תעשה. והלוה הזה שב ובעל ולינו עושה המלוה לפרוע את חובו
ולא עקר ליה צדיק וכי האו גוונא
מומר לעקור דבר מן המורה כגון
שופר ולולב ודומיהן ציבמות בהאשה
רבה (דף 73:) דלא עקירה צדיק
היא: רבא אמר. לעולם צין לדינן
דפליגי אדרי וזמרי שביעית
להשמטת מלוה בזמן הזה דלאורייתא
ותקין הלל דלא תשמיט צין לרבי
דלאר לאו דלאורייתא ואמור רבנן
דתשמיט אין תיקשי דבר לדבר
שצממון לן כאן עקירת דבר מן
המורה צמקוס סיג וגדר דהפקר
כ"ד צממון הפקר: יתירם כל רכוש.
צנאי כנסת הגדולה כמי: מה
ענין ראשי אלא אבות. הוה ליה
למכנז רואי המעות: כל מה
צירלו. מחלק נכסיו על פיו: לבעוליה.
להוסיב כ"ד אי אבסור דרי שלא יכו
מוענין מלהלות לבטל את תקנת
הלל שאפילו נכס פרוזבול ישמע:
לא כספין פרוסבול. דלא אלס
לאפקועי ממונא: אלא כי דינא
דסורא. רב: כי דינא דנהרעדא.
שמואל דבי אמר שמואל להך מילתא
וכי אישיל קן שאלתא צבי מדרשא
הוה כי דינא דרב אמי ורב אסי
והיינו דמשני דלמא כי תקון הלל
נמי לדרי עלמא לא תקון אלא כגון
כי דינא דרב אמי ורב אסי: עולבנא
דדיני סא. לקמן מפרש לשון מולבא
שטעליס ממון שלא כדון צחוק: אס
אישר חיל. אס אחיקי כח: אבטליניו.
אלמא לאו לדרי עלמא תקין דא"כ
הכי מצי שמואל לעמר אבטליניו:
אימא ביה מילתא. אושיב בית דין
ואתקין דתסמ מליון יהו כמוסרין
שטרומיהן לבית דין ווע"ג דלא
כחז ניהו כמו שכתב: לינא
דנימוסא. אלא עשאורא אלא למת
הדייניס שלא יערימו להגבות
מלוותיהס לפני שביעית שלא כחז
שביעית ותשמיטה הלך אי אישר
חיל אבטליניו: עולבנא. תפוסה:
שוניסא קרבן חופסא. בער שביעה
וישראל צביי עשו את העגל שהרי
לא נסעו מקיני עד לאחר הקמת
המשכן בשנה שניה דכתיב ויהי
בשנה השנייה נחש השני וגו' ויסעו
בני ישראל למסעייהס ממדבר סיני
(ומדבר י:): מאי קרא. דיש לדרוש
עליהס כלה מונה בחופתה: כנסתו.
חופתו: נרדו נתן ריחו. נושמי
עז ריחו הטוב כמו ולא נתן סימון
את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

א ומי מיט מהל שמיטת
היב הדין:
ב ב מיי פכדי מהל
סנהדרין גל ח סנה
לאין חז עוש"ע חית ס'
ג:
א ג מיי פכדי מהל
ב מתי"ס גל ח סנה
לאין חז עוש"ע חית ס'
ס ב מיי פכדי מהל
א שמיטת הל ח סנה
לאין חז עוש"ע חית ס'
ב ח מיי פכדי מהל
דעות גל יג ופכדי
סס הדין:

מוקף רש"י
הפקר כ"ד הפקר.
וכל מידי דממנא לאו
פקירה הוא (יבוח סס.)
עלוכה. חופה. דשולט
לפניו דממנא הוא (סס.)
בקר חופתה.
שפירא כשפירא צביי
ופשו העגל (סס.) נתן.
עז ריחו הטוב לאמרי'
שצממון לן כאן עקירת דבר מן
המורה צמקוס סיג וגדר דהפקר
כ"ד צממון הפקר: יתירם כל רכוש.
צנאי כנסת הגדולה כמי: מה
ענין ראשי אלא אבות. הוה ליה
למכנז רואי המעות: כל מה
צירלו. מחלק נכסיו על פיו: לבעוליה.
להוסיב כ"ד אי אבסור דרי שלא יכו
מוענין מלהלות לבטל את תקנת
הלל שאפילו נכס פרוזבול ישמע:
לא כספין פרוסבול. דלא אלס
לאפקועי ממונא: אלא כי דינא
דסורא. רב: כי דינא דנהרעדא.
שמואל דבי אמר שמואל להך מילתא
וכי אישיל קן שאלתא צבי מדרשא
הוה כי דינא דרב אמי ורב אסי
והיינו דמשני דלמא כי תקון הלל
נמי לדרי עלמא לא תקון אלא כגון
כי דינא דרב אמי ורב אסי: עולבנא
דדיני סא. לקמן מפרש לשון מולבא
שטעליס ממון שלא כדון צחוק: אס
אישר חיל. אס אחיקי כח: אבטליניו.
אלמא לאו לדרי עלמא תקין דא"כ
הכי מצי שמואל לעמר אבטליניו:
אימא ביה מילתא. אושיב בית דין
ואתקין דתסמ מליון יהו כמוסרין
שטרומיהן לבית דין ווע"ג דלא
כחז ניהו כמו שכתב: לינא
דנימוסא. אלא עשאורא אלא למת
הדייניס שלא יערימו להגבות
מלוותיהס לפני שביעית שלא כחז
שביעית ותשמיטה הלך אי אישר
חיל אבטליניו: עולבנא. תפוסה:
שוניסא קרבן חופסא. בער שביעה
וישראל צביי עשו את העגל שהרי
לא נסעו מקיני עד לאחר הקמת
המשכן בשנה שניה דכתיב ויהי
בשנה השנייה נחש השני וגו' ויסעו
בני ישראל למסעייהס ממדבר סיני
(ומדבר י:): מאי קרא. דיש לדרוש
עליהס כלה מונה בחופתה: כנסתו.
חופתו: נרדו נתן ריחו. נושמי
עז ריחו הטוב כמו ולא נתן סימון

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.

את ישראל וגו' (סס פא:): עדיין חביבותא הוא גבן. אע"פ שהזכיר
לקוליהן לא הזכיר אלא צמראית חזיה דלא כתיב הסריח: כנעלבים
גרסי'. אותן שנעלבים מיד אחרים: ואין עולבים. את אחרים: עושין. מלות
מאהבה. המקום ולא לטול שכר ולא מילתא פורענות: פרוו. תקנה:
אבות וצדיקים.